

62
EN

İSG BÜLTENİ

Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı

ISSN 1681-2123

Çalışan Kişilerin Güvenliği – Gözetmenlere Öneriler

Giriş

Avrupa istatistiklerine göre, 18 – 24 yaş arasındaki genç çalışanlarda görülen iş kaynaklı yaralanma oranı, diğer yaş gruplarındaki çalışanların oranından %50 daha fazladır. Yeterli gözetim ve denetim yapılmaması, bu derece yüksek kaza oranının altındayatan faktörlerden birisidir. İşyerindeki gençler; yaptıkları işe, çalışma ortamına ve kendilerini etkileyebilecek risklere aşina değildirler. Deneyimsizlikleri, karşılaşılabilecekleri riskleri fark edemeyecekleri ya da bu risklere yeterince dikkat edemeyecekleri anlamına gelmektedir. Ayrıca, 18 yaşın altındaki gençlerin çalışmasıyla ilgili bazı belirli sınırlamalar vardır. Bu nedenlerle, çalışan yetişkinlerle karşılaştırıldığında, gençler eğitimin yanında gözetime de daha çok ihtiyaç duymaktadırlar. Bu gençlerin arasında, staj ya da eğitim amacıyla işe yerleştirilen öğrenciler ve işe yeni alınan gençler de bulunmaktadır.

17 yaşındaki bir genç kız, tatil döneminde çalışmak için başvurmuş olduğu işe başladıktan yalnızca bir saat sonra, parmağının bir kısmını kaybetti. Parmakları, çalışmakta olduğu fırında kullanılan bir makinede ezildi. Bu olayla ilgili olarak; genç kızın gözetmeninin, kazanın olduğu ana kadar, kızın makineyi kullandığından haberdar olmadığı, sağlık ve güvenlik eksiklikleri için tutulan kayıtlara geçirildi.

23 yaşındaki genç bir adamda, boya püskürtme tabancalarını temizlemek için kullanılan yanıcı bir maddeyle temas etmesi sonucu, ileri derecede yanıklar oluştu. Söz konusu şirketin hiç de güvenli olmayan yöntemleri arasında, tabancaların temizlenmesi için kullanılan maddenin etiketlenmemiş olması ve açık kovalarda taşınmasının yanı sıra eğitim ve gözetim eksikliği de bulunmaktaydı.

16 yaşındaki gencin, işe başladığı ilk günün daha ilk iki saati bile dolmadan, 18 tonluk çöp kamyonunun basamağından düşerek, kamyonun altında sürüklenmesi sonucu bacakları kırıldı. Bu vakada ise, güvenlik prosedürleri mevcut olmakla birlikte, bu prosedürlerin takip edilmesini sağlayacak olan sistem yetersizdi. Eğitim ve gözetim eksikliği, dikkate değer bir sorun teşkil ediyordu.

İşvereninizin Gözetimle İlgili Düzenlemeleri (*)

İşvereninizin, gençlere gözetim hizmeti verebilmek için bazı düzenlemeler oluşturmalıdır. Ayrıca, gençlerin işyerinde karşılaşılabilecekleri belli başlı riskleri belirlemek, gerekli koruyucu tedbirleri alabilmek ve gençlerin gözetim ihtiyaçlarını tanımlayabilmek için risk değerlendirmesi de yapılmalıdır.

Gözetim görevinizi yerine getirebilmeniz için, işvereninizin aşağıdakileri yapmalıdır:

- Gençlerin çalışmasıyla ilgili riskler ve alınması gereken kontrol tedbirleri; gençlerin yapabilecekleri görevlere getirilen sınırlamalar; ihtiyaç duyulan gözetim düzeyi ve sürekli gözetim isteyen bazı iş uygulamaları konularında sizi eğitmelidir,
- Gençlerle çalışırken ortaya çıkabilecek sağlık ve güvenlik sorunları ve gözetmen olarak rolünüz konularında sizi eğitmelidir,
- Size düşen rolü, sizden neler beklendiğini ve gözetim görevlerinizi nasıl yerine getirmeniz gerektiğini size anlatmalıdır,

- Gözetim görevlerinizi yerine getirmeniz için size yeterli zaman ve yetkiyi vermelidir,
- Gözetmenliğini yapacağınız işlemler doğrultusunda, sağlık ve güvenlik alanında yeterliliğinizi sağlamalıdır,
- Çalışan gençlerin güvenliği ile ilgili gözetim görevlerinizi yapabilmeyi, sorunları rapor edebilmeyi, sorunlu alanların iyileştirilmesi yönünde önerilerde bulunabilmeniz için gerekli düzenlemeleri yapmalıdır.

Gözetim: Hayati Bir Yol

Gözetmenler olarak, çeşitli yollarla gençlerin sağlığını ve güvenliğini sağlamak konusunda önemli bir rolünüz bulunmaktadır.

- Güvenli çalışma uygulamalarının gerçekleştirilmesini sağlamak,
- Bu güvenli uygulamaların önemini anlatmak,
- Gençler için iyi bir örnek teşkil etmek,
- Güvenlik kültürünün benimsenmesine yardımcı olmak,
- Güvenli davranışları ödüllendirmek.

Gençlerin deneyimi az olabilir, ancak yine de güvenliği ilgilendiren konulara katılımlarını teşvik etmek ve fikirlerini almak son derece önemlidir. Çalışan gençlerin sağlığının ve güvenliğinin korunması için risk değerlendirmesi üzerine temellendirilmiş çeşitli düzenlemelerin bulunması gerekir. Alınan tedbirler düzenli olarak gözlemlenerek, beklentileri karşılayıp karşılamadıkları kontrol edilmeli ve herhangi bir değişiklik ya da yenilemeye gereksinim olup olmadığına bakılmalıdır. Siz de herhangi bir sorun ya da değişiklik karşlaştığınızda, bunu mutlaka bildirmeli ve gençleri de bu tür endişe ve sorunları bildirmeleri yönünde teşvik etmelisiniz.

(*) Daha ayrıntılı bilgi için lütfen "Çalışan Gençlerin Güvenliği – İşverenlere Öneriler" başlıklı bültenimize bakınız.

Genç Çalışanlara Yönelik Gözetim Şunları İçermektedir (*):

Öğrencilerin, kendilerine verilen görevlerle ilgili yeteneklerini ve yeterliliklerini **değerlendirmek**,

Gençler genellikle daha hassastır ve diğer çalışanlardan daha yakın bir gözetime ihtiyaç duyabilirler; bu nedenle gençlerin yaralanmasına sebep olabilecek tehlikeleri **belirlemek**,

Yaralanmaları önleyebilecek etkili kontrolleri ve tedbirleri **uygulamak** (örneğin, kalkanlar, bariyerler, yasaklar, denetimler, anlık kontroller (spot check), bilgilendirme, eğitim, prosedürler ve gözetim),

Güvenli çalışma prosedürlerini sürekli olarak basitleştirmek ve **geliştirmek**,

Gençleri, iyi uygulamalarla ilgili **bilgilendirmek ve yönlendirmek**,

Doğru prosedürleri, gerekirse son derece yavaş bir biçimde **göstermek**,

Bireylerin yeterliliklerine göre **görev dağılımı yapmak** ve bireyler yeterli hale gelene kadar doğrudan gözetim sağlamak,

Gerektiğinde, gençlerin doğru prosedürler ve tedbirlerle ilgili anlayış düzeyini **kontrol etmek**,

Performanslarını **gözlemek** ve gerektiğinde anlama düzeylerini artırmak için yapılan eylemlerle ilgili örnek gösterimini tekrar etmek,

Gençleri **dinlemek**, fikirlerini almak ve onlarla paylaşım içinde olmak, örneğin; gençlerin de risk değerlendirmesine katılımını sağlamak,

Gençleri sizin yokluğunuzda nereden yardım ve tavsiye alabilecekleri ve emin olamadıkları bir durumda ne yapmaları gerektiği konularında **bilgilendirmek**,

Acil durum prosedürleri konusunda bilgi sahibi olmalarını **sağlamak**,

Yaptıkları görevlerle ilgili güvenli çalışma prosedürlerini ve koruyucu donanım veya giysilerle ilgili gerekli yazılı talimatları basılı olarak **hazırlamak**,

Sağlık ve güvenliğin önemini açıklayan, doğru tutum ve davranışları teşvik eden, bilinç düzeyini artıran ve iyi örnek teşkil eden **değerleri telkin etmek**,

Motive etmek, arkadaşlık etmek, rahatlatmak ve rehberlik etmek,

Kontrol etmek, organize etmek ve gerektiğinde disiplin altına almak.

18 Yaşın Altındaki Gençlerin Özel İhtiyaçları (*)

Gözetmenler, gözetim altındaki gençlerin yapmalarına izin verilmeyen bazı belirli işler olduğunun bilincinde olmalıdırlar.

Genel kural olarak, *onsekiz yaşın altındaki gençlerin* aşağıda belirtilen işleri yapmalarına izin verilmemelidir.

- Kendi fiziksel ya da zihinsel kapasitelerini aşan işler,
- Zehirli olma özelliğine sahip ya da kansere sebep olan işler,
- Radyasyon maruziyeti gerektiren işler,
- Aşırı ısı, gürültü ya da titreşim içeren işler,

(*) Öğrenme Becerileri Konseyi ve Kazaları Önleme Topluluğu'nun (ROSPA) tavsiyelerinden alınmıştır.

(*) İşyerindeki gençlerin korunması ile ilgili Konsey Direktifi 94/33/EC asgari yükümlülükleri belirlemektedir ve içinde bulunduğunuz Üye Devlet'in yasaları, çocukların asgari çalışma yaşı ve yasaklanan görevler gibi konularda daha sınırlayıcı olabilir, bu nedenle ulusal mevzuatımızı kontrol ediniz(<http://isggm.calisma.gov.tr>).

(*) ROSPA'nın tavsiyelerinden alınmıştır.

- Gençlerin deneyimsizlik ya da güvenliğe yeterli dikkati göstermemek gibi nedenlerle gözden kaçırabilecekleri türden riskler içeren işler.

"İşyerindeki gençlerin korunması" başlıklı bültenimiz; gençlere verilebilecek görevlerle ilgili sınırlamaları, yaş ve saat sınırlamalarını, mesleki eğitimdeki özel istisnalarla ilgili daha fazla ayrıntıyı içermektedir. Eğer gözetiminden sorumlu olduğunuz gençlerin çalışmalarıyla ilgili herhangi bir şüpheniz varsa, konuyu işvereninizle görüşünüz. Kesin yükümlülüklerle ilgili olarak, lütfen ulusal mevzuatımıza bakınız (<http://isggm.calisma.gov.tr>).

Danışmanlık

Bazı işverenler, kendileriyle çalışan gençler için birer danışman tayin etmektedirler. Bu danışmanın rolü, özellikle kendi himayelerine verilen gençlerle ilgilenmek ve onlara rehberlik etmektedir. Görevleri şunları içermektedir (*):

- Gelecekteki çalışma yaşamlarının tesis edilmesini sağlamak için, gençlere işin en doğru yolla yapılışını öğretmek. Sorunların çözümünde, yeterli bilgi ve beceriye sahip olduğunda kısa ve pratik yöntemler kullanılır; ancak genç çalışanlar bu bilgi ve beceriden yoksundur.
- Gençleri katılımcı olmaya, risk ve tedbirler ile ilgili sorular yöneltmeye ve gördükleri tehlikeleri bildirmeye teşvik etmek.
- Ne yapılacağından emin olmadıklarında "hayır" demenin doğru olduğu konusunda gençleri ikna etmek.
- Doğru ekipmanları kullanmanın ve doğru tedbirleri almanın gerekliliğini vurgulamak.

22 yaşında bir çalışan, tren yolu hattının oldukça hareketli bir bölümünde çalışırken, bir trenin kendisine çarpması sonucu hayatını kaybetti. Bu genç öğrenci sadece birkaç vardiya çalışmıştı ve yalnızca temel bireysel güvenlik kursuna katılmıştı. İş yerinde güvenlik prosedürleri ve gözetim yetersizdi. Olayın ardından iş bulma ajansı, yeni başlayan personelin gelişimini izlemeye yardımcı olacak bir danışmanlık sisteminin de içinde bulunduğu çeşitli düzenlemeler yaptı.

Genç çalışanlarla ilgili daha **ayrıntılı bilgi** için:

<http://ew2006.osha.eu.int>

Ülkemiz mevzuatıyla ilgili ayrıntılı bilgi için,

<http://isggm.calisma.gov.tr>

İngiltere'ye yönelik rehberlik hizmetleriyle ilgili ayrıntılı bilgi için

<http://www.hse.gov.uk>

İrlanda'nın mevzuatıyla ilgili ayrıntılı bilgi için

<http://www.hsa.ie>

Malta'nın mevzuatıyla ilgili ayrıntılı bilgi için

<http://mt.osha.eu.int/legislation>

Avrupa İş Sağlığı Güvenliği Ajansı

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao / SPAIN

Tel: (34) 944 79 43 60, fax (34) 944 79 43 83

E-mail: information@osha.eu.int

© Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı. Yayın kaynağına bilgi vermek suretiyle dokümanın çoğaltılmasına izin verilmiş ve Türkiye'de basılmıştır, 2006.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü

İnönü Bulvarı No: 42 Emek - Ankara / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 215 50 21, Fax: +90 (312) 215 50 28

E-Posta: isggm@csgb.gov.tr • <http://isggm.calisma.gov.tr>